

ת"פ 64182/06/20 - מדינת ישראל נגד יוסף בן שושן

בית משפט השלום בתל אביב -יפו
ת"פ 64182-06-20 מדינת ישראל נ' בן שושן

לפני כבוד השופטת מירי הרט-ריץ
המאשימה מדינת ישראל
ע"י ב"כ עו"ד תמר פירון
נגד
הנאשם יוסף בן שושן
ע"י ב"כ עו"ד אברהם שהבזי, אבי
וכניש

גזר דין

רקע ועובדות כתב האישום

1. הנאשם הורשע כמפורט בהכרעת הדין ועל יסוד הודאתו בעובדות כתב אישום מתוקן (להלן - "כתב האישום") בעבירות הבאות: 7 עבירות על סעיף 220(1) לפקודת מס הכנסה [נוסח חדש], תשכ"א -1961 (להלן - "הפקודה"); 7 עבירות על סעיף 220(5) לפקודה; 30 עבירות על סעיף 117(ב)(1) לחוק מס ערך מוסף, התשל"ו-1975 (להלן - "חוק מע"מ"); 30 עבירות על סעיף 117(ב)(8) לחוק המע"מ.

2. על פי עובדות כתב האישום המתוקן, בין השנים 2009-2015 (להלן - "התקופה הרלוונטית לעבירות מס הכנסה") ניהל הנאשם במסגרת מקצועו כרופא מרפאה פרטית בביתו (להלן - "המרפאה הפרטית") והיה חייב בניהול ספרי חשבונות ובהגשת דו"חות שנתיים אודות הכנסותיו. הנאשם, נקט במרמה, עורמה ותחבולה והשמיט חלק מהכנסותיו מתוך הדו"חות שהגיש לפקיד השומה בסך כולל של 2,454,683 ₪ והכל בכוונה להתחמק מתשלום מס (להלן - "ההכנסה שהושמטה").

בכתב האישום המתוקן נכללה טבלה (סעיף 5) המפרטת את סך ההכנסה שהפיק הנאשם בכל שנה ושנה בתקופה הרלוונטית וכן את הסכום שדווח לפקיד השומה וההפרשים שבין ההכנסה שהפיק הנאשם בכל שנה לבין ההכנסה המדווחת בכל שנה, דהיינו - ההכנסה שהושמטה. סך ההכנסה בתקופה הרלוונטית הוא 6,149,607 ₪, סך הדיווח הוא 3,694,894 וההפרש כלומר ההכנסה שהושמטה - 2,454,683 ₪.

3. בנוסף, בשנים 2011 - 2015 (להלן - "התקופה הרלוונטית לעבירות מע"מ") קיבל הנאשם תקבולים בגין עסקו במרפאה הפרטית והיה חייב בדיווח ובתשלום מע"מ. הנאשם, נקט במרמה ותחבולה והשמיט מהדו"חות אותם הגיש למנהל מע"מ חלק מהעסקאות שביצע בסך כולל של 3,179,383 אשר המע"מ הנובע מהן הוא 553,541 ₪.

על פי הטבלה שנכללה בכתב האישום המתוקן (סעיף 10) סכום העסקאות החייבות במע"מ שדווחו למנהל מע"מ

עמוד 1

הוא בסך 1,704,227 ₪ והמע"מ בגינן 847,105 ₪, בעוד שסך התקבולים עמד על 4,883,620 ₪. העסקאות החייבות במע"מ שלא דווחו הן, על כן, בסך 3,179,383 והמע"מ שלא שולם בגינן הוא 553,541 ₪.

4. במעשים המפורטים לעיל, השמיט הנאשם הכנסה מדו"חות שהגיש לפקיד השומה, מסר למנהל מע"מ דוחות כוזבים, ניהל פנקסי חשבונות כוזבים ופעל במרמה עורמה ותחבולה במזיד בכל הנוגע לעבירות מס הכנסה ובכוונה להתחמק מתשלום מה הכנסה ומע"מ.

עיקר הטענות והראיות מטעם המאשימה לקביעת העונש

5. ב"כ המאשימה עמדה בטיעוניה על עובדות כתב האישום המתוקן, תוך שהדגישה את התמשכות ביצוע העבירות על פי הפקודה על פני שבע שנים והעבירות על פי חוק המע"מ על פני ארבע שנים וכן את סכום העבירות. כמו כן, עמדה על הערכים החברתיים הנפגעים מביצוע עבירות מס וטענה כי יש להתחשב בערך החברתי שנפגע ומידת הפגיעה בו, מדיניות הענישה הנוהגת ונסיבות הקשורות בביצוע העבירה תוך שהפנתה לפסיקה.

6. לעניין הערך החברתי שנפגע טענה, כי מדובר בפגיעה בביטחון הכלכלי של הציבור ובעקרון בדבר השוויון בנטל המס. כמו כן, טענה כי בנסיבות דנן מדובר בפגיעה משמעותית וזאת נוכח ריבוי העבירות שבוצעו לאורך תקופה ארוכה והמלמדים כי אין מדובר במעידה חד פעמית.

7. לעניין מדיניות הענישה, הגישה המאשימה אסופה של פסיקה, לרבות טבלת המתייחסת למתחמי הענישה שנקבעו והעונשים שנגזרו וטענה, כי בהתאם לפסיקת בית המשפט העליון יש ליתן עדיפות לעונש של מאסר מאחורי סורג ובריח על פני עונש מאסר שניתן לריצוי בעבודות שירות.

8. אשר לנסיבות הקשורות לביצוע העבירות הפנתה ב"כ המאשימה להתמשכות ביצוע העבירות כאמור לעיל וטענה כי מדובר בעבירות שבוצעו בשל בצע כסף ובמסגרת התנהלות שיטתית, רצופה, מסודרת ומתוכננת. בהקשר זה טענה כי הנאשם הגיש למע"מ 23 דו"חות כוזבים בהם ניתן להבחין בדיווח המתכנס לסכום של כ - 50,000 ש"ח וזאת על אף ההכנסות שצמחו באופן משמעותי (2011 - 2014).

9. ב"כ המאשימה גם עמדה בטיעוניה על גובה הנזק שנגרם מביצוע העבירה תוך שציינה כי מוסכם על הצדדים שקרן המס עולה על מיליון ₪ לעניין מס הכנסה (פרוטוקול, ע' 28, ש' 16) ושאליה מצטרף סכום של כחצי מיליון ₪ בגין עבירות המע"מ. כתמיכה לדבריה הוגשו שני הסכמי השומה במס הכנסה: האחד לשנים 2008 - 2011 והשני לשנים 2012 - 2015 (טע/1).

10. לפיכך ובהתאם לפסיקה הנוהגת אליה הפנתה, עתרה המאשימה לקביעת מתחם ענישה שבין 14 עד 36 חודשי מאסר בגין כל העבירות ולמתחם קנס של בין 40,000 ₪ עד 250,000 ₪ ומתחם של מאסר על תנאי לתקופה של 4 - 12 חודשים למשך 3 שנים.

11. אשר לקביעת עונשו של הנאשם, ב"כ המאשימה ציינה את עברו הנקי של הנאשם, הודייתו והחיסכון בזמן השיפוטי, כמו גם את העובדה שהנאשם הסיר את המחדל לאחר תחילת החקירה ועוד בטרם הוגש כתב האישום. ב"כ המאשימה גם ציינה שנתנה דעתה בעת גיבוש עמדתה העונשית לגילו של הנאשם ומצבו הרפואי, אך הבהירה כי מצבו הרפואי של הנאשם תואם את גילו. לפיכך טענה תוך שהפנתה לפסיקה, כי יש ליתן עדיפות

לשיקולי הרתעה על פני נסיבות אישיות וכי בהעדר נסיבות חריגות במיוחד, אין במצב הרפואי של מי שהורשע בדין כדי להביא להקלה בעונשו.

עיקר הטענות והראיות מטעם ההגנה לקביעת העונש

12. מטעם ההגנה העידו שמונה עדים לעונש.
13. מר אהוד עוז העיד כי הוא מכיר את הנאשם למעלה מ-40 שנה ולהם יחסי שכנות. לדבריו, הנאשם נכון תמיד לעזור ולסייע לתושבי השכונה בכל עניין רפואי ואף סייע לחיילים ולמשפחות במצוקה מהן היה לוקח תשלום סמלי. עוד הוסיף כי נבחר ליקיר השכונה בטקס בשנה שעברה.
14. מר צבי בן צבי העיד כי הוא מכיר את הנאשם מגיל 14 ושירת עימו בצבא ולמד איתו. העד תיאר את הנאשם כאדם צנוע אשר שירת עימו ביחידת 669 ושימש רופא מוטס. העד סיפר כי במהלך מלחמת לבנון הראשונה היה חשוף הנאשם לסיטואציות לא פשוטות והתייחס לאירוע של משחק כדורגל במהלכו הנאשם נרתם לסייע כרופא. כמו כן העיד שבתקופה שלאחר פתיחת החקירה ניכר שהנאשם עובר תקופה לא טובה מבחינת מצבו רוחו והתנהלותו.
15. מר מוני פתיחה העיד כי הוא מכיר את הנאשם קרוב ל-40 שנה ותיאר את הנאשם כאדם פשוט, ישר וטוב אשר היה עוזר לאנשים רבים מבלי לקחת תשלום או תוך מתן הנחה.
16. מר שלמה סייג העיד כי הוא מכיר את הנאשם כ-30 שנה וזאת בעקבות טיפול רפואי שהנאשם העניק לו. לדבריו הנאשם סייע לו בטיפול במחלה וכי בזכותו הבריא. עוד העיד כי הנאשם טיפל בו ברגישות ונדיבות לאורך כל התהליך וכי מדובר באדם משכמו ומעלה, צנוע קשוב ומקצוען אשר פתח לו את ליבו וביתו.
17. עו"ד יוסי כהן העיד כי הוא מכיר את הנאשם מילדות ומהשכונה בה גדלו. לדבריו, כאשר נפצע בשירותו הצבאי בקנה הנשימה הנאשם טיפל בו במסירות. עוד סיפר, כי כך נהג הנאשם גם כלפי אנשים שאינו מכיר וכי מדובר באדם טוב לב, בעל נתינה אשר אינו מתעניין בכסף. לכן הבהיר כי הסתבכות הנאשם בעבירה שעניינה כספים היא "פרדוקס" בעיניו והוסיף כי עונש של מאסר בפועל יפגע קשות בנאשם נפשית ותעסוקתית.
18. מר פליקס אילוז העיד כי הוא הכיר את הנאשם לאחר שהאחרון טיפל בו בבית החולים תל השומר. העד סיפר כי ידוע לו שהנאשם טיפל בבן של שכנו בן ה-3.5 ולא לקח כסף עבור הטיפול בשל מצבה הכלכלי של המשפחה. עוד סיפר כי ידוע לו שהנאשם טיפל באישה מבוגרת אשר ממנה לא לקח תשלום עבור שירותיו.
19. עו"ד רינה מיוחס העידה כי היא מכירה את הנאשם מילדות בהיותו בן אותה השכונה. לדבריה, אחיו של הנאשם נספה בתאונת מסוק וכי מדובר באדם אשר עזר תמיד לסביבתו ומשפחתו. עוד ציינה כי טיפל גם בהוריה ותמיד הושיט יד לסייע. העדה טענה כי הנאשם פזרן ומתנהל בחוסר סדר וביקשה את התחשבות בית המשפט שכן מדובר באדם נורמטיבי שמעד.
20. רו"ח רוני קריה העיד כי הוא מכיר את הנאשם מאז שנת 2018. לדבריו, הנאשם ביקש ממנו להסיר את המחדל האזרחי ובהתאם הוא קיים מספר ישיבות עם פקיד שומה ובסוף 2019 הצדדים הגיעו להסדר. לדבריו, הנאשם ביקש ממנו לסיים את ההליך ולשלם כל מה נדרש ולכן כבר בתחילת שנת 2020 כל הסכום שולם על פי ההסדר מול רשות המיסים ולאחר שהנאשם נטל הלוואה. לעניין זה גם ציין, כי הנאשם שילם את מלוא המס

בשנת 2020 וכי בשל כך שחלק משנות המס היו כבר סגורות, הנאשם הגיע להסדר עם רשות המיסים לפיו מלוא המס שולם בשנת 2020 ובגין שנת 2014 ושודר בשנה זו והשנים 2008-2013 אוחדו עם שנת 2014.

21. הגב' דנה הירשברג, בתו של הנאשם העידה כי מדובר במעמד לא פשוט עבודה ועבור משפחתה. העדה תיארה את הבית בו גדלה כבית בעל ערכים ומידות, אהבת המדינה ושירותה. עוד ציינה כי הנאשם אינו עובד עם קופות חולים וכי 50 אחוז מפעילותו הייתה פרו בונו וכי היא עצמה מנהלת את עבודתו במרפאת הפרטית. עוד תיארה העדה את הנאשם כאדם בעל מוניטין שמסר את נפשו למען עבודתו וכי התנהלותו מאז ומתמיד הייתה מפוזרת ולכן היא מסייעת לו. העדה סיפרה כי בשנים האחרונות מצבו של אביה קשה וביקשה את התחשבות בית המשפט.

22. ב"כ הנאשם עתר לקביעת מתחם ענישה אחד לכלל העבירות כאירוע אחד, הפנה לפסיקה ולמתחמי ענישה שנקבעו וטען כי יש לגזור את עונשו של הנאשם כך שיוכל לרצותו בדרך של עבודות שירות. עוד טען ב"כ הנאשם כי התקופה הרלוונטית היא 2009 - 2015 והמשמעות היא שחלפו 8 עד 14 שנים מאז ביצוע העבירות וכי כתב האישום הוגש בשיהוי.

23. ב"כ הנאשם עמד על נסיבות חייו של הנאשם, בן 75, נעדר עבר פלילי אשר עלה עם משפחתו לארץ בהיותו בן שנה, שירת בצבא ביחידה 669, שם החל את דרכו כחובש וסיים כרופא מוטס. כמו כן הוסיף כי השתתף במלחמות ומבצעים וסייע בחילוץ פצועים לרבות במסגרת גיחות לשטח אויב והשתחרר בדרגת רס"ן במילואים (נע/3).

24. הסניגור אף התייחס למצבו הרפואי של הנאשם וטען כי מצבו מחמיר מעת לעת מאז פתיחת החקירה וכי הנאשם עבר התקף לב ועתיד לעבור צנתור. לעניין זה הוגשה אסופת מסמכים רפואיים בדבר מצבו הפיזי והנפשי של הנאשם (נע/1). בנוסף, התייחס ב"כ הנאשם לתרומתו של הנאשם כרופא לחברה ולהצלת חיי אדם והגיש בהקשר זה מסמכים המלמדים על התנהלותו המקצועית והאישית של הנאשם (נע/2).

25. עוד טען הסניגור כי מאז חקירתו הראשונה של הנאשם בשנת 2016 לא דבק בו רבב וכי מדובר במי ששיתף פעולה בחקירה, נטל אחריות על מעשיו, הודה וחסך זמן שיפוטי ואף הסיר את המחדלים בטרם הוגש כתב האישום ובאופן המלמד על חרטה אמיתית.

26. אשר למתחם העונש ההולם טען הסניגור כי הערכים המוגנים שנפגעו הם גביית מס אמת ונשיאה שוויונית בנטל. כמו כן טען כי הנזק שנגרם לקופת המדינה בא לידי ביטוי בקרן המס והסכמי השומה שהוגשו (טע/1) ולא בסכומים המפורטים בכתב האישום. עוד טען, כי בכל מקרה הנאשם ריפא את הנזק נוכח הסרת המחדלים והדגיש, כי הנאשם פעל בהקשר זה כבר בשלב החקירות באמצעות רו"ח שאול סופר ז"ל אשר בו נתן אמון מלא אך הסתבר כי שגה בדיווחים (נע/4).

27. לבסוף, בהסתמך על עקרון הענישה האינדיבידואלית, ביקש הסניגור, כאמור, כי על הנאשם ייגזר עונש של 9 חודשי עבודות שירות וטען תוך שהפנה לפסיקה, כי בנסיבות דנן, הסרת המחדלים, שיקולי צדק, שיהוי וחלוקה הזמן צריכים להשפיע על מתחם העונש. כמו כן עתר לקביעת מתחם קנס של 20,000 ₪ עד 80,000 ₪.

תמצית דברי הנאשם

28. הנאשם הביע את התרגשותו מהמעמד, הביע צער וחרטה והסביר כי מהרגע בו החלה החקירה, עשה כל לאל ידו כדי לקצר את ההליכים ולהסיר את המחדלים. בנוסף הסביר, כי העבירות הן תוצאה של חוסר ארגון וחוסר היכרות עם הנתונים הכספיים אשר היו באחריות מלאה של רואה החשבון מטעמו. הנאשם ציין כי העבודה כרופא היא כל עולמו וכי יקשה עליו מאד להפסיק את הטיפול במטופליו המבוגרים.

מתחם העונש ההולם

29. מתחם העונש ההולם נקבע בהתאם לעיקרון המנחה בענישה בדבר קיומו של יחס הולם בין חומרת מעשה העבירה בנסיבותיו ומידת אשמתו של הנאשם, לבין סוג ומידת העונש המוטל עליו, תוך התחשבות בערך החברתי המוגן שנפגע מביצוע העבירה, במידת הפגיעה בערך החברתי, בנסיבות הקשורות בביצוע העבירה ובמדיניות הענישה הנהוגה.

30. תחילה יאמר, כי במקרה דנן ובהתאם למבחן הקשר ההדוק, ייקבע אירוע עונשי אחד לכלל העבירות מושא כתב האישום כעתירת ב"כ הנאשם (ב"כ המאשימה לא טענה כלל לעניין זה). קביעה זו נסמכת על הקשר בין העבירות וסוגן ובשים לב לכך שכלל העבירות בוצעו ברצף וחלקן בחופף ואני מפנה לעניין זה לע"פ 4910/13 ג'אבר נ' מדינת ישראל (2014).

31. אשר לערכים המוגנים בעבירות שביצע הנאשם - הערכים המוגנים העומדים בבסיס עבירות המס על פי הפקודה ועל פי חוק המע"מ, לבטח עבירות אשר בבסיסן כוונה להתחמק מתשלום מס - הם הגנה על הקופה הציבורית מפני הנזק הנגרם בשל ביצוע עבירות מס וכן הגנה על עקרון השוויון בנשיאת נטל המס, בין אלו המשלמים ביושר מס לבין אלו המתחמקים ממנו. כך, גם קיים צורך להגן על אמון הציבור בשלטון החוק ועל הכלכלה. עבירות מס משבשות את הפעולה התקינה של מנגנון המיסים והרשויות ומטילות מעמסה כספית מוגברת על כלל הציבור. וכך הדברים בת"פ (מחוזי ת"א) 63871-06-16 מדינת ישראל נ' אבישר וייסמן (2022) פסקה 21 -

"הערכים החברתיים המוגנים בעבירות המס הם דיווחים מהימנים, גביית מס אמת ונשיאה שוויונית בנטל המס. בביצוע עבירות אלו יש כדי לפגוע בקופה הציבורית, לגרום לנזק לתפקוד הכלכלי של המשק, להקטין את הכנסות הממשלה ולפגוע בביטחוננו הכלכלי של הציבור."

32. ואמנם, נוכח חשיבות ההרתעה, לרבות הרתעת הרבים נקבע למשל ברע"פ 4791/08 כהן נ' מדינת ישראל (2009), פסקה 14 כך -

"בעבירות ממין זה יש ליתן משקל יתר לשיקולי ההרתעה על פני שיקוליו האישיים של הנאשם, בין היתר בגלל הקושי לאתר עבירות ממין זה והחשיבות לעגן ולחדד את האיסור הפלילי בהעלמות מס."

בדומה גם נקבע בע"פ 3151/13 עבדאללה נ' מדינת ישראל (2014) בפסקה 11 כך -

"יש לנקוט מדיניות ענישה מחמירה בכל הנוגע לעבירות מס. באיזון בין שיקולי ההרתעה לבין נסיבותיו האישיות של הנאשם, יש לתת משקל רב יותר לשיקולי ההרתעה" (ר' גם רע"פ 8507/09 שחל נ' מדינת ישראל (2010) ע' 5 וההפניות שם).

33. יתרה מכך בהתאם לפסיקת בית המשפט העליון, ככלל העונש ההולם בגין עבירות המס הוא מאסר בפועל ולא

מאסר לריצוי בעבודות שירות. וכך הדברים בע"פ 9004/18 יצחקי נ' מדינת ישראל (2018) פסקה 11 (להלן - "עניין יצחקי") -

"בית משפט זה חזר ועמד על חומרתה של עבריינות המס, אשר נובעת מפגיעתה הקשה במשק, בכלכלה ובמגוון היבטים חברתיים הנוגעים לנטל תשלום המיסים, כמו גם מהקושי הרב שבחשיפתה. נפסק לא אחת, כי יש ליתן לחומרה זו ביטוי ממשי במסגרת גזירת עונשו של מי שהורשע בעבירות אלה, תוך מתן עדיפות לשיקולי הרתעה ולאינטרס הציבורי שבהחמרת הענישה על פני נסיבותיו האישיות של הנאשם, וכאשר נקודת המוצא היא כי העונש ההולם בעבירות אלה הוא מאסר בפועל".

בדומה ברע"פ 977/13 אודיזי נ' מדינת ישראל (2013) בפסקה 7 נקבע כך -

"בית משפט זה כבר קבע, לא אחת, כי עבירות המס מתאפיינות בחומרה יתרה נוכח פגיעתן הישירה-בקופה הציבורית, והעקיפה- בכיסו של כל אזרח, ולאור חתירתן תחת ערך השוויון בנשיאת נטל המס ... לאור הלכה זו הותוותה בפסיקה מדיניות הענישה, לפיה יש לגזור את דינם של עברייני המס תוך מתן הבכורה לשיקולי ההרתעה, ולהעדיף על פני נסיבותיו האישיות של הנאשם ... עוד נקבע, כי בגין עבירות אלו, אין להסתפק, ככלל, בהשתת עונש מאסר, אשר ירוצה בעבודות שירות, אלא יש למצות את הדין עם העבריינים באמצעות הטלת עונש מאסר בפועל, המלווה בקנס כספי" (ר גם רע"פ 7135/10 חן נ' מדינת ישראל (2010)).

34. יחד עם זאת, ראוי לציין כי ניתן להבחין בפסיקה בטווחי ענישה רחבים הנובעים מהנסיבות הקונקרטיות של כל מקרה ושהם פועל יוצא של סכומי העבירות, התכנון, הסרת המחדלים ועוד.

35. מידת האשם בביצוע העבירות - בחינת נסיבות ביצוע העבירות מלמד כי הערכים המוגנים נפגעו בענייננו באופן משמעותי ולכן דרגת האשם גבוהה. ראשית, מדובר במספר רב של עבירות אשר בוצעו במשך תקופה ארוכה: העבירות על פי הפקודה במשך כשבע שנים והעבירות על פי חוק המע"מ במשך כארבע שנים. שנית, חומרת המעשים נלמדת מהביצוע השיטתי העולה מכתב האישום והעובדה כי הנאשם הקפיד לדווח למנהל מע"מ ב- 23 פעמים על סכום הכנסה של כ- 50,000 ₪ על אף העלייה בהכנסותיו. בכך יש כדי ללמד על תחכום ותכנון מוקדם בביצוע מעשי המרמה. שלישית, סכום ההכנסה שהועלמה כתוצאה מביצוע מעשי המרמה במזיד ובכוונה להתחמק ממס הוא בסך 2,454,683 ₪. רביעית, סכום הנזק כפי שהוסכם על ידי הצדדים עולה על מיליון ₪ לעניין העבירות על פי הפקודה, כאשר לכך גם מצטרפת הנסיבה לחומרה כי הנאשם גם ביצע עבירות על פי חוק המע"מ ולא דיווח על מלוא העסקאות אשר בוצעו על ידו למנהל מע"מ ובאופן שלא שילם את המס הנובע מהן בסך של 553,541 ₪.

36. הצדדים הפנו אותי לפסיקה רבה הן במהלך הטעוניהם לעונש בעל פה ובכתב, אך ככלל יש לומר כי מפסיקת בית המשפט העליון עולה, כאמור, כי בשל חומרתן של עבירות המס, יש ליתן משקל משמעותי לשיקול ההרתעה בעיקר כאשר מדובר בעבירות אשר מבוצעות במשך תקופה ארוכה ובשיטתיות ובהיקפים נכבדים כפי שבמקרה דן ולבכרם על פני נסיבותיו האישיות של העברייני (רע"פ 2638/13 עובדיה נ' מדינת ישראל, פסקה 14 (2013)) ולהשית עונשי מאסר מאחורי סורג ובריח לצד רכיבים נלווים לרבות קנסות משמעותיים (ר' למשל עניין יצחקי לעיל). כל זאת, נוכח הפגיעה הקשה בקופה הציבורית, במנגנון גביית המס המושתת על דיווחי הנישומים וכפועל יוצא הפגיעה בעיקרון השוויון בנטל המס.

37. מדיניות הענישה הנוהגת - בחינת מדיניות הענישה הנוהגת בעבירות מס היא מחמירה ומשתנה בהתאם למשך זמן ביצוע העבירות, הסכומים והשיטתיות בביצוען. אבחן להלן מהי המדיניות הנוהגת בעבירות דומות ובדרגת חומרה כפי שבענייננו, תוך שנתתי דעתי כי יש פסיקה לפה ולפה וכי המאשימה הפנתה למקרים דומים בהם הוטלו עונשי מאסר בפועל, בעוד ההגנה הפנתה למקרים שבהם הוטל מאסר לריצוי בעבודות שירות.

ע"פ 7760/18 **זוהר מזרחי נ' מדינת ישראל** (2019) - המבקש הורשע על יסוד הודאתו בכתב אישום האוחז שלושה אישומים. במסגרת האישום השני יוחסו למבקש עבירות מס בגין השמטת הכנסות של 2,600,000 ₪. בית המשפט העליון קיבל את ערעור המדינה וקבע בהקשרו של האישום השני כי מתחם הענישה הוא 12 - 36 חודשי מאסר בפועל ולא 6 - 24 כקביעת בית המשפט המחוזי.

רע"פ 2894/17 **שחרביל עלי נ' מדינת ישראל** (2017) - המבקש הורשע על יסוד הודאתו בהעלמת הכנסה בסך 3,000,000 ₪ ועבירות מע"מ בסך של כ - 260,000 ₪. העבירות בוצעו על פני 9 שנים. בית משפט השלום קבע מתחם של 16 - 36 חודשי מאסר וגזר על המבקש, שהסיר באופן חלקי את המחדל, 20 חודשי מאסר בפועל וקנס של 80,000 ₪. ערעור ובקשת רשות ערעור שהוגשו נדחו, תוך שבית המשפט העליון הביע דעתו כי ייתכן שמתחם הענישה ההולם שנקבע על ידי הערכה הדיונית היה מקל מדי עם המבקש.

רע"פ 7135/10 **חן נ' מדינת ישראל** (2010) - המבקש הורשע על יסוד הודאתו בהעלמת הכנסה בסך 2,863,334 ₪ ובית משפט השלום השית עליו עונש של 6 חודשי עבודות שירות וקנס של 50,000 ₪ תוך שנימק את קביעתו בשיתוף הפעולה מצד המבקש, הודאתו, הסרת המחדל טרם הגשת כתב האישום ונסיבות אישיות מיוחדות. ערעור לבית המשפט המחוזי התקבל ועונשו של המבקש הועמד של 18 חודשי מאסר בפועל. בקשת רשות ערעור שהוגשה נדחתה.

ת"פ (מחוזי חי') 32521-06-20 **מדינת ישראל נ' יורם דמרי** (2021) - הנאשם הורשע על יסוד הודאתו בהעלמת הכנסות בסך של כ - 1,800,000 ₪ כאשר סכום המע"מ המגולם בהן הוא כ - 300,000 ₪. העבירות בוצעו על פני 4 שנים ואצין כי הנאשם גם הורשע בעבירות לפי פקודת פשיטת הרגל (נוסח חדש), תש"ם-1980. בית המשפט המחוזי קבע מתחם ענישה של 12 - 36 חודשי מאסר בפועל וגזר על הנאשם, אשר הסיר את המחדלים, 14 חודשי מאסר בפועל וקנס של 65,000 ₪. ערעור שהוגש לבית המשפט העליון בע"פ 8700/21 **יורם דמרי נ' מדינת ישראל** (2022) התקבל ועונשו של הנאשם הועמד על 9 חודשי מאסר לריצוי בעבודות שירות וזאת הן בשל הסרת המחדלים במלואם והן נוכח תהליך חיובי שעבר המערער ונסיבות אישיות מיוחדות.

ע"פ (ת"א) 2450-09-17 **סוויד נ' מדינת ישראל** (2018) (להלן - "**עניין סוויד**") - המערער הורשע לאחר ניהול הוכחות בביצוע עבירות של העלמת הכנסות בסך של 2,467,000 ₪. העבירות בוצעו על פני 9 שנים. בית המשפט המחוזי הקל עם המערער וקבע מתחם ענישה של 10 - 24 חודשי מאסר בפועל תוך שמתחם הקנס של 30,000 - 150,000 ₪ נותר על כנו. בית המשפט גזר על המערער, אשר הסיר את המחדלים עוד בטרם הוגש כתב האישום ובשל היותו בן 69 שנים - 12 חודשי מאסר בפועל לצד קנס בסך 70,000 ₪.

ע"פ (ת"א) 43832-10-13 **שאול נ' מדינת ישראל** (2014) - המערער הורשע לאחר ניהול הוכחות בהעלמת מס בסכום העולה על 5 מיליון ₪. העבירות בוצעו על פני 5 שנים. בית המשפט בערכאה הדיונית השית על המערער עונש של 12 חודשי מאסר בפועל. בית המשפט המחוזי קיבל את הערעור על חומרת העונש וגזר על המערער, אשר לא הסיר את המחדלים, מאסר של 6 חודשי מאסר לריצוי בעבודות שירות תוך שקבע כי חלוף הזמן יוצר

מכשול של ממש בדרך להטלת מאסר בפועל.

38. ת"פ (ת"א) 37914-02-21 **מדינת ישראל נ' וקסבום** (2022) - הנאשמת, בת 63, הורשעה על יסוד הודאתה בהעלמת הכנסות בסכום של 5,221,753 ₪. בית המשפט הבהיר כי מדיניות הענישה הנהוגה אינה מאפשרת הימנעות מהטלת מאסר בפועל וקבע מתחם של 12 - 30 חודשי מאסר בפועל ומתחם קנס של 50,000 - 150,000. לאחר שבית המשפט נתן משקל לנסיבות משפחתיות, כלכליות ובריאותיות קשות של הנאשמת, גזר על הנאשמת, אשר הסירה את המחדלים, עונש של 12 חודשי מאסר בפועל וקנס של 50,000 ₪. במסגרת ערעורים אשר הוגשו לבית המשפט המחוזי בעפ"ג (מחוז-ת"א) 22209-07-22 **מדינת ישראל נ' וקסבום** (2023) - הותיר בית המשפט המחוזי את העונש על כנו תוך שקבע כי נוכח הנסיבות החמורות המתבטאות בסכום ההעלמה, השיטתיות ופרק הזמן של עשר שנים, היה מקום לקבוע רף תחתון של מתחם ענישה גבוה מזה שנקבע על ידי הערכאה הדיונית.

ת"פ (ת"א) 38404-11-18 **מדינת ישראל נ' לוי** (2021) - הנאשם הורשע על יסוד הודאתו בעבירה של השמטת הכנסות בסך של כ- 2,094,103 ₪ ובעבירה של התחמקות מתשלום מע"מ בסך של 403,995 ₪. העבירות בוצעו על פני תקופה של כ- 9 שנים. בית המשפט קבע מתחם של 14 - 24 חודשי מאסר בפועל ומתחם קנס של 40,000 - 100,000 ₪ וגזר על הנאשם, אשר הסיר את המחדל באופן חלקי, עונש של 14 חודשי מאסר בפועל וקנס בסך 40,000 ₪. ערעור אשר הוגש על ידי הנאשם בעפ"ג (ת"א) 7401-06-21 **לוי נ' מדינת ישראל** (2021) נדחה תוך שבית המשפט ציין כי לא מצא להתערב במתחם העונש אשר נקבע.

ת"פ (ת"א) 47374-02-19 **מדינת ישראל נ' אהוד ברונפן** (2021) - הנאשם הורשע על יסוד הודאתו בכתב אישום האוחז שני אישומים. במסגרת האישום הראשון הורשע בעבירה של השמטת הכנסות בסך של 2,135,787 לצד עבירות נוספות לפי הפקודה ובמסגרת האישום השני הורשע בעבירות של זיוף מסמך בכוונה לקבל באמצעותו דבר ושימוש במסמך מזויף במטרה לקבל באמצעותו דבר, עבירות לפי חוק העונשין, תשל"ז - 1977. העבירות בוצעו על פני תקופה של כ- 8 שנים. הצדדים הגיעו להסכמות עונשיות ובאופן שהמאשימה הגבילה את טיעוניה לעונש מאסר של 16 חודשים. בית המשפט קבע מתחם של 14 - 28 חודשי מאסר לכל העבירות כאירוע אחד וגזר על הנאשם, שהסיר את המחדלים, עונש של 14 חודשי מאסר בפועל וקנס של 40,000 ₪. ערעור אשר הוגש לבית המשפט המחוזי בעפ"ג 65772-10-21 **ברונפן נ' מדינת ישראל** (2022) התקבל ובית המשפט השית על הנאשם עונש של 12 חודשי מאסר בפועל בשל נסיבות קונקרטיות בתיק.

39. מצאתי לציין, כי עיינתי בפסיקה הרבה אליה הפנתה ההגנה, המשקפת מקרים בהם הושטו מאסרים לריצוי בעבודות שירות, אך מדובר במקרים רבים בהם הגיעו הצדדים להסדרי טיעון סגורים בדבר מאסר לריצוי בעבודות שירות (ר' למשל ת"פ (ת"א) 42856-10-15 **מדינת ישראל נ' ארבוז**; ת"פ (ת"א) 16760-08-16 **מדינת ישראל נ' פסטג**; ת"פ (ת"א) 38477-07-17 **מדינת ישראל נ' משיח**) או להסכמות עונשיות במסגרתם הגבילה את עצמה המאשימה בטיעוניה (ר' למשל עפ"ג (מחוז-ת"א) 33963-12-09 **מדינת ישראל נ' אבני**; ת"פ (ת"א) 171789-08-16 **מדינת ישראל נ' רפי חן**; ת"פ (ת"א) 42894-09-19 **מדינת ישראל נ' מ. תקשורת ומדיה בע"מ**).

40. נוכח כל האמור לעיל ולאחר שנתתי דעתי לחומרת העבירות, מידת האשם של הנאשם ופגיעתו בערכים המוגנים, אני קובעת כי מתחם העונש ההולם הוא 12 - 30 חודשי מאסר בפועל לכלל העבירות כאירוע אחד.

41. אשר למתחם הקנס, היות ועסקינן בעבירות אשר בוצעו ממניע כלכלי, בהתאם לפסיקה, יש להשית גם קנס משמעותי אשר יעביר מסר כי אין רווח כלכלי לצד ביצוע עבירות מס. לא שמעתי נסיבות מיוחדות הנוגעות למצבו הכלכלי של הנאשם אשר במהלך כל השנים ממשיך לעבוד כרופא ולכן אני קובעת כי באיזון אל מול מתחם עונש המאסר, מתחם הקנס הוא 50,000 - 100,000 ₪.

גזירת עונשו של הנאשם בתוך מתחם העונש ההולם

42. לא מצאתי כי מתקיימות נסיבות לסטייה ממתחם הענישה לקולה או לחומרה ולפיכך, יש לגזור את דינו של הנאשם בתוך מתחם הענישה.

43. הנאשם יליד 1948, ללא עבר פלילי, אב לשלושה ילדים וסב לעשרה נכדים, הודה בכתב האישום וחסך זמן שיפוטי יקר. יש לזקוף לזכותו את העובדה כי הביע חרטה והסיר את המחדלים עוד בטרם הוגש כתב האישום ובאופן המלמד על נטילת אחריות על מעשיו. לעניין זה יאמר, כי אין מחלוקת בין הצדדים כי סכום הנזק שנגרם לקופה הציבורית עולה על מיליון ₪ אך מנגד אין גם חולק, כי הנאשם סיים לשלם את חובו בתחילת שנת 2020 בעוד שכתב האישום הוגש ביוני 2020 וכי פעל לצורך הסדרת העניין עוד בשנת 2019 כעולה מהמסמכים נע/4.

44. ב"כ הנאשם טען כי הסרת המחדלים במלואם עוד בטרם הגשת כתב האישום משליכה על מתחם העונש אך ראוי להזכיר, כי להסרת המחדלים יש משמעות עת בוחנים את מיקומו של הנאשם בגדרי מתחם הענישה ואין בה כשלעצמה כדי לזכות את הנאשם בפטור מעונש מאסר בפועל. וכך הדברים בע"פ 2407/05 רונן מן נ' **מדינת ישראל** (2005) בפסקה 5 -

"המייחד את המערערים שבפנינו הוא שהם הקדימו ופרעו את חובם לשלטונות המס. עובדה זו, מעבר להיותה סילוק של המחדל, גלומה בה גם חרטה, והרי מקובל עלינו מקדמת דנא, כי חרטה, כמו הטבת נזקו של הקורבן, ראוי שיזקפו לקולת העונש בבוא הנאשם לתת את הדין. אולם, גם את זאת יש להדגיש: עם כל חשיבותו של פירעון החוב, בסופו של דבר אין מדובר במעשה חסד שעשה הנאשם, אלא בפירעון מה שניתן היה לגבות ממנו גם בדרכים אחרות. אכן, במקרה הנוכחי פרעו המערערים את חובן של החברות, אולם כאמור, מדובר במי שהיו מעורבים במישרין בביצוען של העבירות, ועל כן אף שלהסרת המחדל במקרה זה יש לייחס משקל, אין להפריז בו עד כדי הימנעות מגזירתו של מאסר בפועל".

45. בהתאם גם נקבע למשל בעניין **סוויד** כי הסרת המחדלים עוד בטרם הוגש כתב האישום צריכה להילקח בחשבון לעניין מיקומו של הנאשם בתוך המתחם. ואכן, מדובר בנסיבה לקולה המלמדת על חרטה כנה ובעלת משקל של ממש לעניין הענישה.

46. בנוסף, נתתי דעתי לחלוף הזמן מאז ביצוע העבירות וגילויין בשנת 2016 וכן למועד שחלף מאז החלה החקירה ועד להגשת כתב האישום. ב"כ הנאשם טען לשיהוי בהגשת כתב האישום ביחס למועד פתיחת החקירות במע"מ ובמס הכנסה, כמו גם לחלוף הזמן מאז ביצוע העבירות ועד למועד גזירת הדין וטען כי אף אלה משפיעים על קביעת מתחם העונש.

יובהר, כי ב"כ המאשימה לא התייחסה בטיעוניה לסוגיית השיהוי וחלוף הזמן, אך ככלל אין מדובר לטעמי בשיהוי יוצא דופן בטיפול בתיק מסוג זה אשר משתרע על פני שנים רבות ועל מגוון עבירות מס ובהינתן שגילויין של העבירות היה בשנת 2016. כמו כן, אמנם העבירות בהן הורשע הנאשם בוצעו בין השנים 2009 - 2015, אך כידוע עבירות

המס הן עבירות שבבסיסן מרמה וגילויין קשה. לכן, פעמים רבות מוגשים כתבי האישום בגין עבירות אשר בוצעו לפני שנים לא מעטות ובגין תקופה ארוכה למדי כפי שבענייננו. יתרה מכך ואשר לטענת הסניגור בדבר השפעת חלופ הזמן על קביעת המתחם, ברע"פ 1929/18 דניאל אריאלי נ' מדינת ישראל (2018) נקבע בפסקה 8 כך -

"אין בידי לקבל את טענת המבקש לפיה יש לתת משקל לחלופ הזמן בעת קביעת מתחם הענישה, נוכח הוראות סעיפים 40ג(ב) ו-40יא(10) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 הקובעות כי חלופ הזמן הוא שיקול רלוונטי לקביעת העונש בתוך המתחם ...".

ובהמשך בפסקה 9 -

"... בית משפט זה עמד בעבר על החשיבות שבהטלת עונש מאסר מאחורי סורג ובריה בעבירות מס חמורות ועל כך שאין לתת לחלופ הזמן משקל מכריע באופן הפוטר את המבקש ממאסר מאחורי סורג ובריה".

47. שקלתי גם את מצבו הבריאותי של הנאשם כעולה מהמסמכים נע/1 ואת הקושי הכרוך בריצוי מאסר בפועל בשים לב לגילו ומצבו כמו גם לקושי של בני משפחתו כפי שבא לידי ביטוי בעדותה של בתו דנה הירשברג. עוד נתתי דעתי לעדי האופי הרבים אשר התייצבו לצידו של הנאשם ותיארו את הנאשם כאדם טוב-לב, איש משפחה וחבר מסור אשר כל חייו טיפל במקצועיות ובמסירות במטופליו הן בבית החולים והן במרפאה הפרטית. כך, גם שירת שירות צבאי משמעותי, לרבות שירות מילואים ארוך כרופא מוטס ביחידת חילוץ.

48. אכן, הענישה היא תמיד אינדיבידואלית ומחייבת התחשבות בנסיבות האישיות של הנאשם, תרומתו לחברה ולמדינה והקושי בריצוי עונש מאסר מאחורי סורג ובריה בשים לב לגילו ומצבו. אולם, בהתאם לפסיקה - שיקולי האינטרס הציבורי ובפרט השיקול בדבר הרתעה גוברים על הנסיבות האישיות עת עסקינן בעבירות מס.

49. לא נעלם מעיני כי במקרים מסוימים מוטלים בעבירות מס עונשי מאסר לריצוי בעבודות שירות וזאת כפי שגם עלה מהמקרים אשר אליהם הופנית על ידי ההגנה. אולם, מדובר פעמים רבות במקרים בהם הצדדים הגיעו להסדר סגור ו/או להסכמות לעניין העונש כמו גם במקרים בהם מדובר בעבירות אשר חומרתן נמוכה יותר הן מבחינת היקפן הכספי והן מבחינת הכמות ומשך הזמן. מכל מקום, עקרון ההלימה והמתחם אשר קבעתי לעיל אינם מאפשרים הטלת עונש של מאסר לריצוי בעבודות שירות כבקשת ההגנה.

50. הנה, בהינתן הודיית הנאשם וחרטתו, הסרת המחדלים בשלב מוקדם, חלופ הזמן המשמעותי מאז ביצוע העבירה וכלל הנסיבות הנוגעות לנאשם, מצאתי למקם את עונשו של הנאשם בתחתית מתחם הענישה שקבעתי ועל כן אני גוזרת על הנאשם את העונשים הבאים:

א. מאסר בפועל לתקופה של 12 חודשים.

על הנאשם להתייצב לנשיאת עונשו בבית מעצר " ניצן" או במקום אחר אשר יקבע על ידי שירות בתי הסוהר ביום 8.10.23 עד השעה 10:00.

ב"כ הנאשם יתאם עבור הנאשם את הכניסה למאסר עם ענף אבחון ומיון של שירות בתי הסוהר בכדי להבטיח עריכת "מיון מוקדם" עבור הנאשם ובאופן אשר יקל על קליטתו בבית הסוהר.

לצורך הבטחת התייצבותו של הנאשם לריצוי עונש המאסר יחתום על ערבות עצמית בסך 20,000 ₪.

ניתן בזאת צו עיכוב יציאה מהארץ כנגד הנאשם למשך 180 ימים. הנאשם יפקיד את דרכונו במזכירות בית המשפט בתוך 24 שעות.

ב. מאסר על תנאי למשך 8 חודשים, אותו לא ישא הנאשם אלא כן יעבור, תוך שלוש שנים מיום שחרורו מן המאסר, עבירה מהעבירות בהן הורשע.

ג. קנס בסך 50,000 ₪ או 2 חודשי מאסר תמורתו. הקנס ישולם ב - 25 תשלומים חודשיים שווים ורציפים, כשהראשון בהם ביום 1.10.23 ובכל אחד בחודש שלאחריו. לא ישולם אחד מהתשלומים במועד - תועמד כל יתרת הקנס לפירעון מיד.

זכות ערעור בתוך 45 ימים מהיום.

ניתן היום, ז' אב תשפ"ג, 25 יולי 2023, במעמד הצדדים.